

SVEDALA KOMMUN

Bygg och miljö informerar om lokaler för undervisning

Det är viktigt att undervisningslokaler utformas och sköts så att barnens och elevernas hälsa eller miljön inte påverkas negativt. Nedan finns en sammanställning av regler och rekommendationer som gäller för skol- och förskolelokaler ur miljö- och hälsoskyddssynpunkt. Tänk på att du kan behöva andra tillstånd utöver en anmälan. Sökande ansvarar själv för att inhämta andra tillstånd som krävs, exempelvis bygglov eller registrering av livsmedelsanläggning.

Anmälan

Anmälningsplikten gäller för verksamheter som förskola, öppen förskola, fritidshem, öppen fritidsverksamhet, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola, specialskola, sameskola eller internationell skola. Samtliga ovanstående verksamheter måste anmälas till bygg- och miljönämnden minst sex veckor innan de startas. Startar verksamheten innan anmälan har kommit in kommer bygg- och miljönämnden att besluta om miljöstraffavgift enligt förordningen om miljöstraffavgifter (SFS 2012:259). En anmälningsblankett för undervisningslokaler finns att hämta på kommunens hemsida. Du kan också kontakta Bygg och miljö för mer information eller för att få en blankett skickad till dig.

Egenkontroll

Syftet med egenkontrollen är att verksamhetsutövaren ska ha kontroll över verksamheten genom dokumenterade rutiner, avtal och ansvarsfördelning. Anmälningspliktiga verksamheter som skolor, och förskolor ska ha en skriftligt dokumenterad egenkontroll enligt förordning (SFS1998:901) om verksamhetsutövares egenkontroll. Genom egenkontrollen ska rektorer och personal motverka och förebygga olägenheter för människors hälsa eller påverkan på miljön. En väl fungerande egenkontroll ger goda förutsättningar för att upptäcka brister och fel i verksamheten innan de orsakar besvär, hälsopåverkan eller miljöproblem. Sådana brister kan till exempel vara en dålig inomhusmiljö i form av fukt, mögel, radon, dålig ventilation, otillräcklig städning, buller och dylikt.

Lokalisering

Nyetablering av skol- och förskolelokaler och liknande ska inte göras i anslutning till buller- och avgasbelastade områden. För trafikbuller gäller att medelljudnivån inomhus i skol- och förskolelokaler ska vara under 30 dBA. Utomhus ska värdet inte överstiga 50 alternativt 55 dBA. Mer information finns att hämta på Naturvårdsverkets sida i *Vägledning och riktvärden för buller på skolgård från väg- och spårtrafik*.

Utomhusmiljö

Det är viktigt att skolgårdar är utformade så att de lockar till utevistelse. Att vistas utomhus i en stimulerande miljö har visat sig ha stor betydelse för koncentrationsförmågan och den motoriska utvecklingen. Ett rimligt mått på friyta kan vara 40 m² per barn i förskolegruppen och 30 m² per inskriven elev i skolverksamhet.

Utomhusmiljön bör förses med riklig växtlighet och lekanordningar med mera. Grönka ökar trivselen och har även en dämpande effekt på bilavgaser och buller. Biltrafik och parkeringsplatser ska placeras väl skilt från skolgården. För att minska direkt solexponering behöver gården förläggas och utformas så att det sommartid finns tillräckligt stora solavskärmade ytor för barnen, då barn är känsligare för UV-ljus än vuxna. Det är också viktigt att barnen känner sig trygga utomhus vintertid och där kan belysning spela en stor roll.

Bygg och miljö

Svedala kommun, 233 80 Svedala, 040-626 80 00, registrator.bmn@svedala.se, www.svedala.se

Datum för uppdatering 2021-03-01

SVEDALA KOMMUN

Utformning och inredning av lokaler

Val av byggnads- och inredningsmaterial bör vara av lågemitterande material (material som avger så lite kemiska ämnen som möjligt) för att förebygga uppkomst av allergi. Material i golv, väggar och inredning bör även vara lätta att städa och underhålla.

Utformning och inredning av entréutrymme har stor betydelse för hur mycket smuts som dras in i lokalen. Entréutrymmet kan med fördel delas in i en våt och smutsig zon (groventré) och en ren torr zon (kapprum).

Slutna skåp som går upp till taket bör väljas istället för öppna hyllor. Detta minskar dammansamling på svåråtkomliga ytor och underlättar därmed städningen. Städbehovet bör ses över regelbundet och städrutinerna ska vara uppdaterade och anpassade efter behovet. Det behöver finnas ett låsbart städutrymme med plats för städvagn och annan utrustning. Utrymmet behöver vara försett med en utslagsvask och vara ventilerat.

För skolverksamhet bör det finnas minst en toalett per påbörjat 15-tal elever. För förskoleverksamhet ska antalet toaletter och skötutrymmen anpassas efter verksamheten och vara tillräckliga. Toaletterum för barn i förskola bör vara stora nog att rymma ett barn och en vuxen som assisterar. Barn bör kunna stänga och låsa om sig. Vuxna ska kunna öppna utifrån. Plats för pappershanddukar samt flytande tvål ska finnas. För de äldre eleverna ska det finnas sanitetsbehållare på toaletten.

Barnantal

Det är viktigt att antalet barn i lokalerna anpassas till bland annat ventilationskapaciteten och den yta som finns tillgänglig. För många barn i förhållande till yta och ventilation kan ge ökade problem med bland annat allergier, sjukdomsspridning, trötthet och koncentrationssvårigheter. I skolor rekommenderas en yta i klassrummen på minst 65 m² till 30 elever.

I förskolor rekommenderas det att rumsarean uppgå till minst 7,5 m² tillgänglig yta per barn. Med tillgänglig yta avser man den yta där barnen till exempel leker, vilar och äter. Hygienutrymmen, personalutrymmen, kontor, städutrymmen och tekniska utrymmen ingår inte. Kök och kapprum räknas som tillgänglig yta om de ingår i barnens avdelning och kapprummet är stort så att barn även kan leka där. Att sträva mot en mindre yta kan vara ekonomiskt lönsamt på kort sikt men innebär i regel att lokalerna får ett större slitage, ökat städbehov och högre ljudvolym. Saknas utrymme för vila och lugn ger det en sämre inomhusmiljö för både barn och personal.

Ventilation

Ventilationen i byggnaden ska dimensioneras och utformas så en god luftkvalitet kan uppnås. Hur stora luftmängder som krävs är beroende bland annat av hur många personer som vistas i lokalerna samt vilka aktiviteter som bedrivs. Det är viktigt att vistelsezonen ventileras väl utan att drag uppstår.

I skol- och förskolelokaler ska uteluftsflödet vara minst 7 l/s per person vid stillasittande sysselsättning. Ett tillägg på minst 0,35 l/s per m² golvareal ska göras så att hänsyn också tas till föroreningar från andra källor än människor. Genom att mäta halten koldioxid kan man få ett mått på hur bra ventilationen fungerar. I väl ventilerade lokaler överstiger koldioxidhalten sällan 600–700 ppm. Utomhus ligger koldioxidhalten på cirka 300–400 ppm. Koldioxidhalten bör inte överstiga 1 000 ppm.

Ventilationen bör starta minst en timme innan de första eleverna anländer för att luften ska vara bra. Vid nybyggnation bör ventilationen aldrig stängas av helt utan flödet på 0,35 l/s per m² golvareal bör ventileras konstant för att ta hand om de emissioner som kommer från inredning, golvmattor, målarfärg med mera. Ventilationen ska anpassas efter användningen av lokalerna. Om en lokal används utanför ordinarie verksamhet ska ventilationen vara igång även då.

Bygg och miljö

Svedala kommun, 233 80 Svedala, 040-626 80 00, registrator.bmn@svedala.se, www.svedala.se

Datum för uppdatering 2021-03-01

SVEDALA KOMMUN

Tänk på att placera friskluftsintag så att olägenheter från bilavgaser och avluftsdon inte uppstår. Ventilationskanalerna ska utformas så att de medger godtagbar och regelbunden rensning. Filter ska ha tillräcklig softavskiljningsgrad samt bytas ut minst en gång per år.

Ljudklimat

Buller i skolor och förskolor kommer ofta från verksamheten eller från fasta installationer som till exempel ventilationsanläggningar och hissar. Medelljudnivån inomhus från ventilationsanläggning och andra fasta installationer i byggnaden ska inte överstiga 30 dBA. Den maximala ljudnivån från fasta installationer ska

inte överstiga 45 dBA. För att undvika bullerstörning kan man redan i planeringen bygga bort vissa störningar såsom vid diskinlämningen i matsalen och inreda lokaler med ljudabsorberande material. För att minska bullret i förskole- och skolmiljön kan man arbeta systematiskt med bullerfrågorna, planera och genomföra akustiska och pedagogiska åtgärder och tillämpa de tekniska hjälpmedel som finns tillgängliga. Mer information om ljud och buller finns att hämta på Folkhälsomyndigheten.

Dagsljus och fönster

Det är viktigt med ordentligt med dagsljus. Alla lokaler där barnen vistas mer än tillfälligt ska ha tillgång till dagsljus. Förenklat kan sägas att fönsterytan bör vara minst 10 % av golvytan. Fönster bör utformas så att det blir möjligt för små barn att få utblick samt så att vädring möjliggörs.

Termiskt inomhusklimat

Lufttemperaturen är viktig för ett bra inomhusklimat. Lämplig lufttemperatur är 20–23°C. Temperaturen ska vara minst 20°C i undervisningslokaler och i förskolor. Stora fönster mot soliga väderstreck kan orsaka höga inomhustemperaturer. Rum som är utsatta för kraftig solinstrålning ska därför förses med solavskärmning.

Städning

Enligt Folkhälsomyndighetens allmänna råd om städning i skolor och förskolor (FoHMFS 2014:19) ska skolans eller förskolans egenkontroll innehålla rutiner för upprätthållande av en god hygien i lokalerna, kontroll av städningen samt rutiner för hur verksamhetsutövaren agerar vid misstanke om olägenhet för människors hälsa. Detta innebär att egenkontrollen bör innehålla dokumenterade städrutiner och städschema. Av städschemat bör det framgå vem som ansvarar för städningen, vilken omfattning städningen ska ha samt med vilket tidsintervall städningen ska genomföras. Städningens omfattning bör dimensioneras utifrån verksamheten och belastningen i lokalerna. Om lokalerna används utanför ordinarie verksamhet ska städrutinerna även anpassas efter det.

Rutinerna ska omfatta bland annat lättåtkomliga ytor, hygienutrymmen, storstädning och tvätt av textilier. Enligt Folkhälsomyndigheten ska lättåtkomliga ytor såsom golv, bord, bänkar, stoppade möbler och mattor, samt handtag och ljusknappar städas dagligen. Skötbord bör rengöras och desinficeras mellan varje användning. Storstädning bör ske återkommande under året och bland annat innefatta högt belägna ytor, ventilationsdon, textilier, golvbrunnar, leksaker, tvätt av utklädningskläder med mera. Enligt råd från Astma- och allergiförbundet ska det barnen sover på tvättas en gång per vecka och vara personbundet för att minska smitta. Lekkuddar och soffor ska ha överdrag som ska tvättas en gång per termin och däremellan kan dammsugas och vädras och om mattor finns ska de dammsugas minst en gång per vecka, även under mattan. Tvättbara mattor ska tvättas en gång per månad.

Allergier

Idag är det vanligt med sjukdomar som är kopplade till överkänslighet, exempelvis allergi. Personer som inte är överkänsliga kan med tiden få besvär med anledning av lokalerna och dess

Bygg och miljö

Svedala kommun, 233 80 Svedala, 040-626 80 00, registrator.bmn@svedala.se, www.svedala.se

Datum för uppdatering 2021-03-01

SVEDALA KOMMUN

inredning. För att de som har allergier inte ska få besvär i förskolan, skolan eller på fritidshemmet ska du till exempel tänka på följande:

- Ta reda på vilka allergier som barn och personal har.
- Ta fram rutiner för det förebyggande arbetet med allergifrågorna.
- Dokumentera rutiner och riskhantering.
- Samordna det förebyggande arbetet med det övriga miljö- respektive arbetsmiljöarbetet.
- Incidenter, till exempel ett astmaanfall, ska alltid följas upp och dokumenteras.
- Information om växter finns på Astma- och allergiförbundets hemsida, sök på växter.
- Parfym och rengöringsmedel med stark doft bör undvikas i lokalerna.
- Städningen bör anpassas efter de allergiska barnens förutsättningar och behöver ofta utökas. Det får inte medföra att städresurserna för andra avdelningar minskar.
- Städning under dagtid bör undvikas, då allergen rörs upp och kan finnas i luften flera timmar efteråt.

Varmvatten

För att minimera risken för tillväxt av bakterier, som Legionella, ska temperaturen på varmvattnet i kranar och ledningar ha rätt temperatur och ledningarna ska vara utformade på korrekt sätt. Vattnet i varmvattenberedare, om sådan används, ska ständigt hålla en temperatur på minst 60°C. Varmvattnet i ledningarna ska vara minst 50°C ända fram till tappstället. Där det finns risk för skällning (kranar där små barn själva använder varmvattnet) får reglering av varmvattnet till lägre temperatur ske först vid blandaren. Regleringen ska vara fackmannamässigt utförd. Se även Boverkets byggregler. Glöm inte att regelbundet spola tappstället och kontrollera temperaturen, som en del av egenkontrollen.

Radon

Radongashalten ska vara känd för lokaler för skola och barnomsorg. Radongashalten får inte överstiga 200 becquerel per kubikmeter (Bq/m³). En väl injusterad ventilation har stor betydelse för att sänka radongashalten i inomhusluften. Radongashalten ska kontrolleras minst var 10:e till 15:e år och vid större ombyggnationer och förändringar.

Tobakslagen

Rökning är förbjuden i lokaler som är avsedda för barnomsorg, skolverksamhet eller annan verksamhet för barn och ungdom samt på skolgårdar och på motsvarande områden utomhus vid skolor, fritidshem och förskolor. Det får heller inte finnas rökrutor eller askkoppar på skolgårdar som hör till skolor på grund- och gymnasienivå. Förbudet att röka gäller även vid entréer till lokaler för barn och ungdomar som allmänheten har tillträde till. Rökförbudet gäller alla som vistas på dessa områden och det gäller hela dygnet. Ansvarig på plats, oftast verksamhetens huvudman, ska informera om rökförbudet genom skyltning.

Livsmedelshantering

Vid matlagning/mottagningskök ska en registrering lämnas in till bygg- och miljönämnden. Kontakta Bygg och miljöns livsmedelsinspektör, tel. 040-626 80 00.

Kemikalier

Hälsoskadliga produkter som maskindiskmedel och desinfektionsmedel ska förvaras så att barnen inte kan nå dem. Det ska finnas en kemikalieförteckning över samtliga kemikalier som används inom verksamheten och som kan innebära risker ur hälso- och miljösynpunkt. Av förteckningen ska framgå produktens namn, produktens användning, information om hälso- och miljöskadlighet samt klassificering avseende hälso- och miljöfarlighet. Även säkerhetsdatablad ska finnas för dessa kemikalier. De kemikalier som har ett mindre farligt alternativ ur hälso- eller miljösynpunkt bör bytas ut enligt 2 kap 4 § miljöbalken, produktvalsprincipen.

Bygg och miljö

Svedala kommun, 233 80 Svedala, 040-626 80 00, registrator.bmn@svedala.se, www.svedala.se

Datum för uppdatering 2021-03-01

SVEDALA KOMMUN

Avfallshantering

Soputrymmen för hushållssopor och källsorterat avfall ska vara dimensionerade för den sopmängd som verksamheten medför. Soputrymmet bör vara isolerat, väl ventilerat samt ha möjlighet till rengöring genom spolning. Vid frågor om avfallsabonnemang kontakta Sysav, 040-635 18 00.

Farligt avfall

Det är viktigt att farligt avfall samlas in och tas omhand på ett miljösäkert sätt. Hantering av farligt avfall omfattas av särskilda regler. Den som bedriver verksamhet där farligt avfall uppkommer är skyldig att föra journal över vissa uppgifter. Man har även en skyldighet att kontrollera att den som transporterar bort det farliga avfallet har tillstånd för detta liksom den som tar emot avfallet. Vill du själv transportera farligt avfall ska det anmälas till Länsstyrelsen. Exempel på farligt avfall är lysrör, lågenergilampor, elektronik (till exempel dator, mobiltelefon, limpistol och kaffekokare), tomma sprayflaskor, överbliven färg eller lösningsmedel och batterier. En utökad anteckningsskyldighet har börjat gälla och berör alla verksamheter som på något sätt behandlar farligt avfall, såväl tung industri som förskoleverksamhet. Från den 1 november 2020 ska dessa verksamheter börja rapportera in antecknade uppgifter om det farliga avfallet till ett nytt register hos Naturvårdsverket.

Vill du veta mer?

Miljöbalken (SFS 1998:808) Miljöbalken är den grundläggande författningen inom miljöområdet. Den inkluderar bland annat de allmänna hänsynsreglerna (2 kap.) och bestämmelser om egenkontroll (26 kap. 19 §). Miljöbalken och övrig lagstiftning hittar ni till exempel på www.lagrummet.se.

Förordningen om verksamhetsutövares egenkontroll (SFS 1998:901) Förordningen innehåller bestämmelser om egenkontroll. Gäller för alla tillstånds- eller anmälningspliktiga verksamheter enligt kapitlen 9 eller 11–14 i miljöbalken.

Förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (SFS 1998:899) Denna förordning gäller miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd enligt 9 kap. miljöbalken. Enligt 38 § är det förbjudet att utan anmälan driva bland annat förskolor, grundskolor och gymnasieskolor.

Folkhälsomyndighetens allmänna råd om:

- Ventilation (FoHMFS 2014:18)
- Fukt och mikroorganismer (FoHMFS 2014:14)
- Buller inomhus (FoHMFS 2014:13)
- Folkhälsomyndighetens allmänna råd om städning i skolor och förskolor (FoHMFS 2014:19)
- Temperatur inomhus (FoHMFS 2014:17)

De allmänna råden och tillhörande handböcker finns på Folkhälsomyndighetens hemsida, www.folkhalsomyndigheten.se

Smitta i förskolan - En kunskapsöversikt, från Socialstyrelsen 2001 (Reviderad 2008). Hittas på Folkhälsomyndighetens sida.

Hygien, Smittskydd och Miljöbalken – Objektburen smitta, handbok från Socialstyrelsen 2008. Hittas på Folkhälsomyndighetens hemsida.

Avfallsförordningen (SFS 2020:614)

Innehåller bestämmelser om hantering av avfall, inklusive farligt avfall.

Kemikalieinspektionens föreskrifter

Kemiska produkter och biotekniska organismer (KIFS 2008:2) – innehåller bland annat bestämmelser om förvaring av kemikalier.

Tobak

Lagen om tobak och liknande produkter (SFS 2018:2088) - Innehåller bestämmelser om rökfria lokaler och områden. Folkhälsomyndigheten - fakta, nyheter och statistik om alkohol, dopning, tobak och narkotika (www.folkhalsomyndigheten.se)